

COUR EUROPEENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “РОМАНЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 5596/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

22 листопада 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у § 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі “Романченко проти України”

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи Палатою, до складу якої увійшли:

пан Дж.-П. Коста (*Mr J-P. Costa*), голова,
пан І. Кабрал Баррето (*Mr I. Cabral Barreto*),
пан В. Буткевич (*Mr V. Butkevych*),
пані А. Мулароні (*Mrs A. Mularoni*),
пані Е. Фура-Сандстрьом (*Mrs E. Fura-Sandström*),
пані Д. Йочене (*Ms D. Jočienė*),
пан Д. Поповіч (*Mr D. Popovič*), судді,

та пані С. Долле (*Mrs S. Dollé*), секретар секції,

після обговорення в нарадчій кімнаті 3 листопада 2005 року,
виносить таке рішення, що було прийняте у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою № 5596/03, поданою до Суду проти України громадянкою України Лідією Григорівною Романченко (далі – “заявниця”) 28 січня 2003 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі – “Конвенція”).
2. Уряд України (далі – “Уряд”) був представлений його Уповноваженим - пані Валерією Лутковською.
3. 21 січня 2005 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію Урядові. Суд, відповідно до § 3 ст. 29 Конвенції вирішив розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви разом.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилась у 1947 році і проживає у с. Миколаївка Донецької області, Україна.
5. У 2000 році заявниця звернулась до Слов'янського міського суду (далі - міський суд) з позовною заявою про стягнення заборгованості з заробітної плати з її роботодавця - державного підприємства „Слов'янський керамічний комбінат” (далі – СКК). 6 вересня 2000 року міський суд

присудив заявниці заборгованість з заробітної плати та компенсацію шкоди у загальній сумі 3 485,10 грн. (приблизно 569,49 ЄВРО).

6. Декілька раз державна виконавча служба повідомляла заявницю, що рішення не може бути виконано в зв'язку з великою кількістю виконавчих проваджень щодо стягнення з боржника, і що примусовий продаж майна, що належить боржнику, було зупинено в зв'язку з прийняттям Закону України „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна” від 26 листопада 2001 року.
7. У 2002 році заявниця звернулась до міського суду зі скаргою на державну виконавчу службу в зв'язку з невиконанням рішення від 6 вересня 2000 року. 23 травня 2003 року міський суд відхилив скаргу заявниці як необгрунтовану. Суд вирішив, що державному виконавцю було заборонено накладати арешт на майно боржника і, таким чином, він не може нести відповідальність за невиконання рішення.
8. У серпні 2004 року розпочато ліквідацію боржника. 7 грудня 2004 року виконавча служба передала виконавчі листи ліквідаційній комісії.
9. Рішення від 6 вересня 2000 року, винесене на користь заявниці, залишається невиконаним.

II ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

10. Національне законодавство викладене у рішенні по справі „*Ромашов проти України*” (№ 67534/01, пп. 16-18, від 27 липня 2004 р.).

ЩОДО ПРАВА

11. Заявниця скаржилась на неспроможність державних органів виконати винесене на її користь рішення міського суду від 6 вересня 2000 року. Вона посилалась на § 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 1, які у відповідних частинах передбачають таке:

Стаття 6 § 1

„Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав і обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. (...).”

Стаття 1 Протоколу № 1

„Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів”

I. ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

А. Попередні заперечення Уряду

12. Уряд наголошував, що заявниця не вичерпала національних засобів захисту щодо дій виконавчої служби та прискорення провадження. Далі Уряд зазначав, що заявниця могла вимагати компенсацію за затримку у виконанні рішення. Він надав декілька прикладів з національної практики, відповідно до яких особи отримували компенсацію від виконавчої служби за такі затримки.
13. Заявниця не погодилась з цим твердженням, наполягаючи на відсутності ефективних засобів захисту, які б вона могла вичерпати у її ситуації, оскільки невиконання рішення, винесеного на її користь, було спричинено законодавчими обмеженнями, а не діями виконавчої служби.
14. Суд зазначає, що схожі зауваження вже були відхилені ним у ряді рішень (див. рішення у справах „*Войтенко проти України*” (№ 18966/02, пп. 29-31, від 29 червня 2004 року), „*Черняєв проти України*” (№ 15366/03, п. 25, від 26 липня 2005 року). У таких справах Суд вирішував, що заявники були вільними від використання засобів захисту, на які посилався Уряд. Внутрішня судова практика, надана Урядом, не демонструє достатню стійкість, яка б могла переконати Суд дійти іншого висновку щодо ефективності засобів у справах такого роду.
15. З огляду на вищевказане, Суд відхиляє попередні заперечення Уряду.

Б. Скарги заявниці

16. У світлі зауважень, наданих сторонами, Суд доходить висновку, що скарга заявниці порушує серйозні питання фактів та права відповідно до Конвенції, визначення яких вимагає розгляду по суті. Суд не знаходить підстав для проголошення цієї частини заяви неприйнятною. З тих же підстав скарга заявниці за статтею 1 Протоколу № 1 не може бути проголошена неприйнятною.

II. ЩОДО СУТИ

А. Скарги заявниці за статтею 6 § 1 Конвенції

17. Уряд зауважував, що затримка у виконанні рішення була спричинена складним фінансовим станом боржника та провадженням у справі про банкрутство останнього. Далі Уряд зазначав, що виконавча служба здійснила всі необхідні дії для виконання рішення, і, відповідно, не може нести відповідальність за затримки. Уряд стверджував, що § 1 статті 6 Конвенції порушено не було, оскільки тривалість виконавчого провадження не перевищила вимогу “розумного строку”.
18. Заявниця зауважила, що виконавче провадження було занадто тривалим. Таким чином, її права були порушені.

19. Суд зазначає, що рішення від 6 вересня 2000 року залишається невиконаним більш ніж п'ять років та два місяці.
20. Суд зазначає, що допустивши таку тривалу затримку у виконанні рішення у справі заявниці державні органи позбавили положення § 1 статті 6 Конвенції їх корисної дії. Суд вирішує, що Уряд не надав будь-якого переконливого виправдання такій затримці (див. рішення у справі «Шмалько проти України», № 60750/00, від 20 липня 2004 року, п. 45).
21. Таким чином, у цій справі було порушення § 1 статті 6 Конвенції.

Б. Скарги заявниці за статтею 1 Протоколу № 1

22. У своїх зауваженнях Уряд погодився, що кошти, присудженні заявниці національним судом, становлять «майно» у сенсі статті 1 Протоколу № 1. Тим не менш Уряд зауважував, що це положення не було порушено, оскільки право заявниці на присуджені кошти не ставилось під сумнів і її не було позбавлено своєї власності. Уряд зауважив, що затримка у виплаті була спричинена складним економічним станом боржника та великою кількістю виконавчих проваджень щодо боржника. Таким чином, на думку Уряду, затримка у виконанні була виправдана публічним інтересом досягнення балансу між інтересами заявниці та інших стягувачів.
23. Заявниця не погодилась з цим твердженням та стверджувала, що держава перешкоджала їй у користуванні її власністю.
24. Суд повторює свою прецедентну практику, відповідно до якої неможливість для заявника отримати виконання рішення на її/його користь становить втручання у її/його право на мирне володіння своїм майном, як це визначено у першому реченні першої частини статті 1 Протоколу № 1 (див. серед інших рішення у справі „Бурдов проти Росії”, № 59498/00, п. 40, ЄСПЛ 2002-III, та рішення у справі *Jasiūnienė v. Lithuania*, № 41510/98, п. 45, від 6 березня 2003 року).
25. Таким чином, у цій справі Суд вважає, що неможливість для заявниці отримати виконання рішення, винесеного на її користь, протягом більш ніж п'яти років становить втручання у її право на мирне володіння своїм майном.
26. Неспроможністю виконати рішення міського суду національні державні органи протягом тривалого періоду часу перешкоджали і досі перешкоджають заявниці в отриманні коштів, на одержання яких заявниця має право. Уряд не надав будь-яких переконливих виправдань цьому втручанням. Суд вважає, що економічні труднощі боржника не можуть виправдати таке порушення. Відповідно, ст. 1 Протоколу № 1 була порушена.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

27. Стаття 41 Конвенції передбачає:

“Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію”.

А. Шкода

1. Матеріальна шкода

28. Заявниця просила компенсацію за втрати, спричинені інфляцією, у сумі 584,45 грн. (95 ЄВРО).
29. Уряд зазначав, що заявниця могла вимагати таку компенсацію на національному рівні.
30. З огляду на свої висновки у цій справі (див. вищевказані пп. 14-15) Суд вважає, що заявниця була звільна від використання процедур, на які посилається Уряд. Суд зазначає, що заявниця надала детальну калькуляцію її втрат, спричинених інфляцією, разом з необхідними документами. Таким чином, Суд присуджує всю суму, яку просила заявниця.
31. Оскільки рішення, винесене на користь заявниці, не було виконано (див. п. 9), Суд зазначає, що обов'язок держави виконати рішення безсумнівно залишається за державою. Відповідно, Суд вважає, що виплата Урядом заборгованості за рішенням (3 485,10 грн. (на цей час приблизно 569,49 ЄВРО)), що належить заявниці, буде становити повне та остаточне задоволення її вимог щодо матеріальної шкоди.

2. Моральна шкода

32. Заявниця далі просила відшкодувати моральну шкоду у сумі 4 000,00 ЄВРО.
33. Уряд зазначив, що ця сума є завеликою та необґрунтованою.
34. Суд бере до уваги, що в зв'язку з порушеннями, встановленими Судом, заявниця зазнала певної моральної шкоди, яка не може бути задоволена тільки самою констатацією порушень. Тим не менш, заявлена сума є завеликою. Здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, Суд присуджує заявниці 2 480,00 ЄВРО.

Б. Судові витрати

35. Заявниця просила відшкодувати витрати у розмірі 4800 грн. (близько 780 ЄВРО), понесені нею у провадженні за Конвенцією. Заявниця надала рахунок на цю суму, виписаний її адвокатом.
36. Уряд наполягав, що відшкодування має бути присуджено тільки за ті витрати, які були фактично понесені та необхідними.

37. Суд повторює, що для того, щоб судові витрати були присуджені за статтею 41, має бути встановлено, що вони були реально понесені та були необхідними з метою попередження або отримання відшкодування за порушення Конвенції, а також були розумними щодо суми (див. серед багатьох інших, *Nilsen and Johnsen v. Norway*, № 23118/93. пар. 62, ECHR 1999 – VIII).
38. Суд вважає, що ці вимоги не були додержані у цій справі. Він зазначає, що ця справа не була особливо складною. Адвокат не надавав в Суд будь-яких зауважень від імені заявниці; вперше заявниця повідомила Суд про її представництво у своїх останніх письмових зауваженнях, наданих Суду. Суд далі зауважує, що заявниці було дозволено використовувати українську мову у письмовій процедурі Суду, що зробило непотрібним витратити кошти на переклад або посвідчення матеріалів, наданих Суду. Однак, заявниця могла понести деякі витрати на її представництво в Суді.
- Враховуючи наявну у Суду інформацію та вищенаведені висновки, Суд присуджує заявниці відшкодування судових витрат у сумі 200 ЄВРО.

В. Пеня

39. Суд вважає, що пеня, яка нараховуватиметься у разі несвоєчасної сплати, дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Встановлює*, що у цій справі було порушення § 1 статті 6 Конвенції;
3. *Встановлює*, що у цій справі було порушення статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
4. *Встановлює*, що
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявниці заборгованість за рішенням суду, яка досі належить їй, тобто 95,00 (дев'яносто п'ять) ЄВРО та такі суми:
 - 2 480,00 (дві тисячі чотириста вісімдесят) ЄВРО як компенсацію за моральну шкоду; та
 - 200,00 (двісті) ЄВРО як компенсацію судових витрат;
 - (б) ці суми мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу та будь-який податок, який може підлягати сплаті із зазначених сум;
 - (в) після сплину вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на названі суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського

центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.

5. *Відхиляє* інші вимоги заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 22 листопада 2005 року відповідно правила 77 §§ 2 і 3 Регламенту Суду.

[ПІДПИС]

С. Долле

Секретар

[ПІДПИС]

Дж.-П. Коста

Голова